

הוא לאתפתקנא באַרְחֵן.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (ויקרא יט) אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. תָּא חֲזִי, בְּשִׁית יוֹמִין בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא. וְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא גְּלִי עֲבִידְתִּיהּ וְיִהֵב חֵילִיהּ בַּהּ הוּא יוֹמָא. אֵימְתִי גְּלִי עֲבִידְתִּיהּ וְיִהֵב חֵילִיהּ. בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה. בְּגִין דְּאֲנוּן תְּלַת יוֹמִין קִדְמָאִין כּוֹלְהוּ הוּוּ סְתִימִין וְלֹא אֲתַגְלוּ, כִּיּוֹן דְּאֲתָא יוֹמָא רְבִיעָאָה אֲפִיק עֲבִידְתָּא וְחֵילָא דְכוּלְהוּ. דְּהָא אֲשָׁא וּמְיָא וְרוּחָא אֲף עַל גַּב דְּאֲנוּן תְּלַת יוֹדִין עֲלֵאִין, כִּלְהוּ תְּלִיין, וְלֹא אֲתַגְלִי עֲבִידְתָּא דְלֵהוּן, עַד דְּאַרְעָא גְּלִי לוֹן, כִּדִּין אֲתִידַע אוּמְנוּתָא דְכָל חַד מְנַיְיהוּ.

וְאִי תִימָא הָא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה הָוּה דְכִתִּיב תְּדַשָּׁא הָאֲרֵץ דְּשָׂא וּכְתִיב וְתוֹצֵא הָאֲרֵץ (דשא) אֶלָּא הָאִי אֲף עַל גַּב דְכִתִּיב בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, רְבִיעָאָה הָוּה וְאֲתַפְּלִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה לְמַהוּי חַד בְּלֹא פִירוּדָא. וּלְבַתֵּר יוֹמָא רְבִיעָאָה אֲתַגְלִי עֲבִידְתִּיהּ לְאַפְקָא אוּמְנָא לְאוּמְנוּתִיהּ דְכָל חַד וְחַד. בְּגִין דְּיוֹמָא רְבִיעָאָה אִיהוּ רְגְלָא רְבִיעָאָה דְכַרְסִיָּא עֲלָאָה.

וְכֹרְ עֲבִידְתִּיְהוּ דְכִלְהוּ בֵּין יוֹמִין קִדְמָאִין וּבֵּין יוֹמִין בְּתֵרָאִין הוּוּ תְּלִיין בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא הָדָא הוּא דְכִתִּיב וְיִכָּל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא שַׁבַּת, וְדָא הוּא רְגְלָא רְבִיעָאָה דְכַרְסִיָּא. וְאִי תִימָא אִי הָכִי, מַהוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ תְּרִין. אֶלָּא שַׁבַּת דְּמַעְלִי שַׁבְּתָא וְשַׁבְּתָא דְּיוֹמָא מִמַּשׁ לִית לוֹן פִּירוּדָא. אָמַר הַהוּא טִיעָא דְהָוּה טָעִין בְּתֵרִיְהוּ, וּמַהוּ וּמְקַדְשֵׁי תִירָאוּ. אָמַר לִיָּה דָּא קְדוּשָׁא דְשַׁבַּת. אָמַר לִיָּה וּמַהוּ קְדוּשָׁא

תורה, שהרי השעה והזמן הוא להתפתח (להסתדר) בדרךכנו.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ויקרא יט) את שבתתי תשמרו. בא ראה, בששה ימים ברא הקדוש ברוך הוא את העולם. וכל יום ביום גלה את מעשהו, ונתן כחו ביום ההוא. מתי גלה את מעשהו ונתן כחו? ביום הרביעי, משום שאותם שלשת הימים הראשונים, כלם היו נסתרים ולא התגלו. כיון שבא היום הרביעי, הוציא את המעשה והכח של כלם. שהרי אש ומים ורוח, אף על גב שהם שלשה יסודות עליונים, כלם תלויים, ולא התגלה המעשה שלהם עד שהארץ גלתה אותם, ואז נודעה האמנות של כל אחד מהם.

ואם תאמר, הרי ביום השלישי זה היה, שכתוב תדשא הארץ דשא, וכתוב ותוצא הארץ! אלא זה, אף על גב שכתוב ביום השלישי, זה היה רביעי, ונכלל ביום השלישי שיהיו אחד בלי פרוד. ואחר כך היום הרביעי התגלה מעשהו להוציא אמן לאמנותו של כל אחד ואחד. משום שהיום הרביעי הוא הרגל הרביעית של הכפא העליון.

וכך מעשיהם של כלם, בין הימים הראשונים ובין הימים האחרונים, היו תלויים ביום השבת. זהו שכתוב (בראשית ב) ויכל אלהים ביום השביעי. זו השבת, וזו היא הרגל הרביעית של הכפא. ואם תאמר, אם כך, מה זה את שבתתי תשמרו, פעמים? אלא שבת של ערב שבת והשבת של היום ממש אין להם פרוד.

אמר [לחם] אותו סוחר שהיה מחמר אחריהם, ומה זה ומקדשי תיראו? אמר לו, זה קדוש של